

מרוץ

מרוץ. המצה היא זכר לחירות, שיסודה היא החכרה שכל דרך ד' כתורה היא תולדה נאמנה מכוונת לפי אמתת טבעיותנו הכללית, מצד כללות כנסת ישראל, ע"כ החירות האמיתית הוא לחתפתח ע"פ הטבע הפנימי בלא עירוב יסודות זרים המעיקים. זהו אמנם מצד עצם טבע הנפש, אבל ישנם ג"כ סיגים שנדבקו בנו, והם אינם נותנים לטבע הטהור הישראלי לצאת אל הפועל. ע"כ מצדם הננו צריכים לקבל ג"כ את העבדות הנעימה, עבודת עבד לד' אלהי ישראל, יוצרי מבטן לעבד לו, שיה הכשרון קנינו ג"כ בעבדות של מצרים, שאמנם אחרי שיסורו מאתנו כל הצדדים הרעים של העבדות ישאר לנו הצד חיפה שבו, שעל ידו יוכל האדם באתנה לסבול ג"כ מה שהוא נוד רצונו ונטייתו, שהוא יסוד המרוץ, לקבל באהבה את מרידת החיים, כשיודע שיש לפנינו מטרה עליונה ונעלה מוסרית. ע"כ יבא המרוץ אחר המצה.

עין איה ברכות א עמוד 106

... ובאמת כ"ז שלא יוכל האדם להשתמש גם בכוחות הרעים לטובה, איננו מתוקן בטבעו והחטא יחיי בו טבעי לא מקרי ולא בא עדיין ע"ד תכלית הקרבן... כי האדם מוכרח להשתמש בכוחותיו הרעים ג"כ, כמו כוחות התאוה והחמדה, הרגו וכאלה. אמנם זאת היא תורת אדם המעלה, שיהי לבו ברשותו לעשות מכל אלה דרך ישרה משלמת.

כורד

ע"כ הצורה השלמה של החירות באה בהיותה נכרכת עם העבדות, שאז ימצא האדם בנפשו השלטון הגמור הראוי לבן חורין באמת, המושל ג"כ על הגדול שבכחות שהוא כח החירות עצמו.

ע"ר סז

"מתחיל בגנות ומסיים בשבח", לחירות שהגנות היא צורך השבת. מתחיל בגנות של "עבדים חיינו". אמנם העבדות ודאי גרמה כמה דברים רעים, כמה תכונות גשחות, ואצ"ל רעות וצרות בהוה שלה לאותם הסובלים אותה אז, אבל גם תכונות ההכנעה, והחשתעבדות למי שראוי להשתעבד, להיות עבד ד' באמת, לחיות יכולים לבטל הרצון העצמי והנטיה העצמית בשביל קבלת עול מלכות שמים, שישאל מצטיינים בה, ושחביאו בזה ועתידיים להביא טובה רבה להם ולעולם, גם זה ההכשר נקנה ע"י קנין העבדות והרגל השיעבוד... ורק הוא ישלים את החירות הגמורה, בהיות האדם כ"כ בן חורין עד שיוכל בחירותו המוחלטת ג"כ לשעבד עצמו במקום הראוי, ולהיות עבד במקום שהעבדות היא החירות האמיתית. שולחן ערוך.

כשהחיים מתעטרים בשני כחותיהם, כח העבדות וכח החירות, אז נעשה הכשר החיים לא רק נטיה טבעית, כ"א דבר שראוי למדת השכל המוחלטת ג"כ לאחבו, ויחד עם ההנאה של הטעם ראוי להתלוות ג"כ הנאת היופי של נעימת חסד, הבא ממערכת נאה בסדר השולחן, להורות שהשולחן הוא ענין ההולך הלך ועלה במערכת החיים, מחנאת חוש של הטעם אל עליו חוש היופי, וכן ממנו אל חוש המוסרי והשכלי, וכן הלאה במעלותיו. וזה הסדר שאינו נפסק, לא יבא כ"א ע"י החוברת הנאמנה של כח העבדות וחירות והחשלמה של כל אחד בפני עצמו.

צפון

כאשר בהרכבת הנכונה השכל והרגש הפנימי בונים אושר האדם, צריך תמיד לדעת, שאע"פ שהשכל הוא לכאורה עומד במעלה עליונה מהרגש, אך זהו רק כ"ז שאין הרגש מתעלה למרום עזו, ע"פ כח השכל עצמו, אבל כשהשכל הגביה את מעלת הנפש למדרגה הגונה, אז הרגש מתעלה כ"כ עד הדברים היותר נשגבים, או כח בשום שכל המתעצם בדברים וצירופי מאמרים להכירם, הם יחיו נרגשים בעומק מצמו הנפש. והתרגשה הרוממה והנעימה לא תכנס בדברים גלויים, ודוקא עם עומק התרגשה הצפונה יכול האדם לבא לאותה המדה של קדושת החיים, לשם עצם קדושתם, מבלי לצרף עמה תעודות אחרות. כי החיים הקדושים, החולכים באור ד', היא המטרה היותר נשגבה, והיא חולכת ומוספת כפי תגבורת קדושתה. האפיקומן הנאכל על השובע בתור מטרה לעצמו, לא דבר של הכרח להמשכת חיים של פעולה מעשית, מצד זה הוא מותאם לעומק הרגש היותר צפון בעומק הנפש, הנעלה מכל פה ולשון להביעו.

ברך

מתאמת היא ברכת המזון, המקושרת עם השביעה, דוקא, לבא במערכה של ליל שמורים, המשומרת מן המזיקים, האורבים תמיד על הסתעפות הדרכים כשהם מתרחבים להביא לידי תכלית נשגב, לעצר את ההולך באמצע דרכו, ולשכח את יסוד שאיפתו, שחחצלה היותר בטוחה היא הברכה הבאה זוקא בעקב השביעה, שאז מילוי החיים בכל עזם יהיו מסומנים להביא את הפרט, ועמו את הכלל, להשכיל למטרת חייהם ופנימיות שאיפתם, "רגלי עמדה במישור במקהלים אברך ד"י".

הלל

כשסדרי החיים הולכים בדרך ישרה, ומהלכס התמידי שומר את דרכו הסלולה, להשכיל ולהיטיב, אז חדרך כבושה ג"כ לזמנים נאורים מאד, להתרומם בהם. מעל לחוג החיים הקבוע, להלל לשם ד' בעז כח רוממות נפש בלתי-מצויה. אמנם רוממות נפש בלתי-מצויה איננה ראויה לחיות עם האדם בכל עת, כי שיווי המשקל של הכחות כולם החומריים והרוחניים היא ברכת השלום היותר יקרה לאדם. ע"כ הקורא הלל בכל יום ה"ז מחרף ומגדף. לא נאה לצנין שיסוד הכרת דעת ד' היא בטבעה מוציאה תמיד את האדם ממנוחות טבעו, אפילו על מנת להעלותו למעלה מחוג החיים הקבועים. כי התדירות במצב בלתי-נורמלי, אפילו יהיה היפה שבמצבים, חוזר לטורח ולמין חלי, הפועל הפעולה ההפכית מן מה שנוצר עליו יסוד כח התרוממות הנפש. אבל בהיותו בא מפרק לפרק, אחרי חסידור הנאה והאמץ של החיים הקבועים בקדושתם ובעצם טבעם הטהור, אז אין לשער כמה הוא יפה ונעים, וכמה הוא מאיר את דרך החיים, גם אמרי עברו, כעמוד אורח המופיע מרושם ברק זהרו גם אחרי חלמנו, עד שתתחדש לפי מהלך החיים רשימה חדשה לרוממות הנפש, המתאמת עם העונג והמנוחה. אז תתענג על ד', בהודות והלל.

נרצה

קניבץ הרשימות הכלליות והפרטיות, הטבעיות והשפוליות, ההכרחיות והמתרחבות, כשהן נערכות יפה, בחירות הנעים הנקדש והנערץ, פועל הוא על כלל האומה, ועל כל אחד מאישיה, אותה הפעולה של קביעות טבע רצון מבלי להיות צריך להיות פועל מתחזק ומתעודד, כ"א נפעל הוא כבר בטבע נפשו העדינה לחיות כח חושיו וכחותיו הולכים לחפץ היותר נשגב, הנשפע משפע ההכרה של אדון כל המעשים צור ישראל ב"יה, עד שהוא לא רק רוצה בדרך ד', כ"א הוא נרצה, נפעל גם מבלי כל תחבולה מצדו. כשכבר עמד על עומק האופי של הנשמה הישראלית, וידע את כח ההדרכה התורנית, אך שהיא תולדה נמשכת מטבע הנפש הכללית, וטבע הנפש הפרטית, איננו ענין אחר כ"א לחיות חושקת מצד חירותה לחיות נאגדת ונכללת עם הנטיה הכללית, השואפת לאור ד' וטובו על עמו ונחלתו, ועל כל מעשיו שברא בחסדו לטובה ולברכה. זאת היא המגמה של החירות המאוששת ביסודותיה הנצחיות, בדבר אלהינו אשר יקום לעולם, וזה פריה, כי רוצה ד' בעמו, יפאר ענוים בישועה.

קדש

...עד שיש ביד כ"א ממשאל לתן כח-קדושה מצדו אל היום, לקדש את היום. עייך שורש הקידוש הפעלי ביותר, הפרטי, הפועל מצדנו על היום, הוא נובע ביציאת-מצרים, מחתגלות האמת המעשית שאינה יכולה להשתנות בהירותה הכללית גייכ אצל כל יחיד ויחיד. וזהו כח החירות, היציאה מביית-עבדים...

ורחץ:

והנה יש שהמטרה עצמה עלולה להשנות את האדם מדרך הישר והטוב, בעיקר בעת תתיצב לפניו בערך ההכרחי, עד אשר אם גם יראה אותה בניוולה, ולא תסכים עם הכח הפנימי, רוח ד' אשר עליו ודעת ויראת ד' אשר בקרבנו, מ"מ יסכים לאחז בה, יען כי ההכרח יאכף עליו אכפו, הכרח של תאוה עצומה או קטנה קשה כשאלו וכיוצא בהם.

כרפס

"נחלה בלא מצרים" כדמסיים קרא "והתענג על ד' ויתן לך משאלות לבך", כי עצם המשאל ירוחב, וגם בזאת, ודוקא במעלה נעלה כזאת, אין צר המקום ואין התנגשות לכל מפעל שהוא מצד [עצמו]. עייכ רק אז בליל-שמורים, "המשומר ובא מן המזיקין", תבאים מכל כח [של הפרע] המשקלות בנטייתם, המתפרנסים רק מן המותר של העדר שווי הערך של בני אדם... רק בהתקדש חג קדוש זה הגנו מוכשרים לציין חירותנו, בתפיסת חיפוש אכילה של מאי דגרי, שמרבה את העונג הבלתי-מתואר כלל במטבע של הכרה, כ"א במטבע של מטרה בלתי-משועבדת, שאיך שיחיה ערכה היא מוצאת את מקומה ומצטרפת אל הכלל הגדול לשכללו ולחעלותו בכל תדוח וצחלה...

יחץ

...וביותר תשלים ההסתכלות, בהחצות המצה לשתי אכילותיה, שגם אכילת החול ההכרחית איננה מופרדת ועומדת לעצמה מבלעדי אכילת הקודש שהיא תעודתה שאליה תבא, וכמו כן שאי אפשר כלל שתבא אכילת הקודש בכל רוממות ערכה, בחיי הפרט וכן בחיי הכלל, בכלל האומה, ובכלל האנושיות לקץ הימין, אם לא בהקדמת כל הסדר הטוב והנאה לחכשרת האכילה ההכרחית. עייכ העיון בה הוא הדרך המשלמת את הדרת הקדושה, ומראש צורים נחזה אבינו הראשון, שבקראו בשם ד', ובעליותו עד רום ערך האתבה והקדושה העליונה, נטע אשל, להאכיל ולחשקות כל נקשה ורעב. כללו של דבר: משגל מיני האכילות בהתאמתם תצא החשלמה, הבאה מהחערה של שתי המתציות, הערת יחץ.

מגיד*

... צריך להכיר איך שיעבוד מצרים ויציאת מצרים הם הנושאים של שני מיני החיים, חיי ההכנה וחיי התכלית. אמנם צריך להכיר כי כל המגרעות הנמצאים בחיי ההכנה המה באים כדי להקנות אותנו קנינים כאלה, שישלימו אותנו בחגיע זמן חיי התכלית. ואלמלא הכחות שהם נראים לנו שפלים ויוצאים מתעודת הטוב והאושר, שהקנינו אותם לנו בזמן ההכנה, דוקא עיי מה שאז היינו ראויים לדברים קטנים, לא היה אפשר שנבא למעלה רוממה באמת בהגיע זמן התכלית, שצריך שיחיו אז חיים מלאים מכל טוב, מכל ידיעה וכל רשימה הראויה למלא את החיים אורה בהצטרפות אל הכלל הגדול, ההולך ואור, ומכניס את הכל לתכליתו הרם והנשא. עייכ פה הוא מגיד, "מתחיל בגנות ומסיים בשבח", להורות שהגנות היא צורך השבח. מתחיל בגנות של "עבדים היינו".

ע"ר א כו

יציאת מצרים חיתה מאורע כזה, שרק לפי מראית העין הגסה נחשבת היא לדבר שהיה איזה פעם ועבר, ונשאר בתור זכרון אדיר בתולדות ישראל, ובתולדה הכללית של האנושיות כולה. אבל באמת עיי הכרה תוכית אנו באים לדידי ידיעה, כי עצם פעולת יציאת מצרים היא פעולה שאינה נפסקת כלל...

רחצה*

...נקראו ישראל "קוראי עונג" ו"מדושני עונג". כאן מתעוררים כחות החיים בעצם עוזם וטבעם, עייכ הרחיצה היא גייכ נחוצה וטבעית ראויה לשאת עליה שם תכונתה העצמית לא תכונה של פועל בודד, שאנו מצוים אותו בהוראות שעה להזדקק לדבר שהוא למטה מגדרו... "רחצה", כדי שלא יעבור כח החומר את גבולו, לחנמך כייכ רגשותיו ולזהמם עד שלא יוכלו להתקשר לאותו הערך של החיים העליונים, שתעודתם היא להתקשר בהם, - עצם התכונה של רחצה.

עין ברכות 21

... הנטיה אחרי הערב אל החושים, מעבה טבעו של אדם ונוטלת ממנו הרגשותיו הנעלות, שראשיתם תוא החסד והרחמים. עייכ מכל סעודה אשר יאכל האדם, שההשתמשות בהנאת החושים בהכרח פועל ליקר בקרבנו את ערכם, ולהעביר מנגד עיניו ההרגשות הרוחניות המקרבות את האדם אל השלמות האמתית, תקנו חז"ל כעין תרופה קודמת לרומם ההרגשות הקדושות לפני חמוון בנטילת ידים, שיצויר יפה שהוא אוכל לחם קודש. והוא דומה לכהן משרת ד', כי כל העדה בכלל נקראים ממלכת כהנים.

מוציא*

ואנו באים להכיר בזה את ערכם של ישראל, אל הכללות של מין האנושי, שיש בזה כח ההכנה של העירוב הכללי בתחילה, ואחייכ הותגברות הצביון הפרטי, שמקור הכללות יש בו, מצד היחש אל כלל המין האנושי, ומיימ כח העצמיות מתגברת, והקדושה המתיוחדת מוציאה אל הפועל הצורה האלהית של ישראל, דוקא עיי הוצאתם מהארץ הכללית. "וידעתם כי אני ד' אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים".

ילקש"י פייב

מי יתן טחור מטמא לא אחד. תניא דם נעכר ונעשה חלב דברי ר' מאיר... כגון אברהם מתרת, חזקיה מאחו, מרדכי משמעי, ישראל מעו"א, ומי עשה כן ומי צו כן ומי גזר כן, לא אחד לא יחידו של עולם...

מצה

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה? על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ונאלם.

... מגרגרי אבקי הזנה, מקמח או מסולת, בהתאחדם על ידי זילוף המים לתובם, יבא הבצק, זה החומר אשר יובא באש והיה ללחם, היסוד המזין, הממשיך את חיי האדם בצורתם המפותחת. ככה היה מצב ישראל בהיותו בלוע בעבודת מצרים, באין תורה, באפס נשמת חיים שיש בה לשד לאחד על ידו את גרגרי הנפשות המפורדות, להעשות כלו מוצק אחד בעל כוח, ליתן מיים ותנועה לגוי עומד לנס עמים, העתיד לא רק להחיות את עצמו לעולמים, אלא גם ליתן חיי עולם לכל האנושיות